

Oponent: prof. PhDr. Ján Buzalka, CSc.
Katedra verejnej správy a krízového manažmentu
Akadémie PZ v Bratislave,
tel.: 0961057223, e-mail: jan.buzalka@minv.sk
Beňadická 8, 851 06 Bratislava

POSUDOK OPONENTA

na habilitačnú prácu: „*Možnosti zefektívnenia riadenia Policajného zboru v globalizujúcej sa spoločnosti*“

autorka: mjr. PhDr. Ing. Kristína Králiková, PhD., MBA.

Dekrétom rektorky Akadémie Policajného zboru v Bratislave som bol podľa § 1 ods. 8 vyhlášky MŠ SR č. 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov alebo umelecko-pedagogických titulov docent a profesor v znení zákona č. 457/2012 Z. z. menovaný oponentom na habilitačné konanie mjr. PhDr. Ing. Kristíny Králikovej, PhD., MBA. a súčasne poverený vypracovaním oponentského posudku na jej habilitačnú prácu.

Aktuálnosť habilitačnej práce:

Predložená habilitačná práca je vyjadrením záujmu habilitantky a jej odborného úsilia v oblasti bezpečnosti. Bezpečnosť štátu je predmetom skúmania predstaviteľov širokého spektra vedy nielen v SR, ale i v zahraničí. Predovšetkým v poslednom období sa stáva z dôvodu stále väčšieho výskytu rizikových bezpečnostných situácií vo svete pertraktovaným objektom záujmu predovšetkým vedcov.

Habilitačnú prácu je preto možné považovať za podnetný a dovoľm si tvrdiť aj odvážny počin v oblasti, v ktorej analýza a deskripcia sú nadmieru aktuálne a pritom kladú mimoriadne nároky na spracovateľku najmä z hľadiska dynamiky svojho vývinu a mnohostrannej determinovanosti. Jej spracovanie je dôležité najmä z aspektu nevyhnutnosti prehľadného a koncentrovaného sprístupnenia problematiky bezpečnosti vo všeobecnosti, ale najmä špecificky vnútornej bezpečnosti občanov a tiež pre pokrytie potreby jej ďalšieho rozpracovania a štúdia. Konštatujem, že zároveň poskytuje dostatok impulzov pre rozvoj teoretického ruchu a výmeny názorov vo vedeckej a odbornej komunite.

V tejto súvislosti chcem oceniť, že predložená habilitačná práca je vlastne jedným z výstupov vedecko-výskumnej úlohy č. 206 zadanej Akadémiou Policajného zboru v Bratislave pre roky 2014-2017 pod ev. č. Vysk. 206 s názvom „*Aktuálne problémy vo verejnej správe členských štátov Európskej únie.*“

Obsahová náplň habilitačnej práce:

V celom kontexte práce sa výrazným spôsobom prejavuje skutočnosť, že ide o tému doposiaľ v takejto podobe málo spracovávanú a preto prístupy ku riešeniu zvolenej problematiky autorkou je možné považovať v mnohých smeroch za netradičné. Oceňujem skutočnosť, že predložená habilitačná práca rešpektuje najnovšie výsledky bezpečnostných vied, policajných vied a tiež aktuálne legislatívne a technické normy. Pozitívne hodnotím veľký rozsah spracovaného faktografického materiálu, čo predstavuje značný informačný potenciál pre spracovanie záverečných, diplomových a dizertačných prác zo strany študentov a ďalších odborníkov v oblasti vedy o bezpečnosti ako i príbuzných vedných disciplín.

Podľa môjho názoru je uvádzanie slovníka základných pojmov, využívaných v práci v predkladanej podobe redundantné, jednak ide prevažne o všeobecne známe odborné pojmy, na druhej strane je potrebné konštatovať, že sú aj mnohé iné odborné výklady, definície uvádzaných pojmov.

Že ide o nesmierne zložitú a doposiaľ málo komplexne vedecky riešenú problematiku svedčí aj formulácia východiskových premís habilitantkou, najmä cieľa a úloh, ktoré si kládla pri spracovaní predloženej habilitačnej práce. Domnievam sa, že splnenie takto formulovaných cieľov a úloh je skôr primerané úsiliu celého pracoviska, resp. skupiny odborníkov.

Autorka habilitačnej práce správne zdôrazňuje, že proces riadenia Policajného zboru musí vychádzať z demokratických princípov štátu. Uplatňovanie zásad demokracie a demokratického riadenia políciou pri plnení jej určených úloh by zasluhovalo detailnejšiu pozornosť. V tejto súvislosti je nutné zaoberať sa tiež stavom, v ktorom vznikne (v demokratickom štáte) odklon od demokratických princípov u štátnych orgánov vo vykonávaní zverených funkcií. Ak takýto stav nastane, dochádza k postupnému narastaniu nespokojnosti, ktoré prerastajú do extrémistických tendencií v politike aj v politickej a spoločenskej praxi. Tieto tendencie sú v mnohých prípadoch riešené určenými prvkami - útvarmi policajného zboru. Riešeniu takýchto situácií sa zatiaľ vedecká komunita a tým aj odborná literatúra vyhýba.

V praxi často absentujú vhodné metódy a prostriedky, ktoré by mohol použiť policajný zbor pri plnení úloh a to najmä na úseku boja s extrémizmom, čo patrí v súčasnom období k dominantným úlohám nielen tohto subjektu, ale i ostatných subjektov bezpečnostného systému štátu. Veľmi rýchle meniaci sa modus operandi excesov v tejto oblasti, poznamenaný doposiaľ neznámymi sofistikovanými spôsobmi realizácie, za použitia moderných technických prostriedkov, extrémnou brutalitou, dokonalejšou utajenosťou, ovplyvňovaním svedkov atď., má za následok nielen ich nižšiu objasnenosť, ale tiež iné, často pomýlené spoločenské vnímanie a hodnotenie. Eliminovanie tohto nedostatku sa v praxi čiastočne rieši tým, že na podklade praktických skúseností dochádza k postupnému vypracovávaniu dokonalejších metód a prostriedkov, ktoré by nahradili už existujúce neadekvátne a neúčinné. Avšak vytvorenie systému nových metód a prostriedkov musí byť založené na vedeckom poznaní týchto segmentov bezpečnostnej sféry a potom na ich premyslenom využívaní. Predložená habilitačná práca v mnohých súvislostiach načrtáva možnosti aplikácie takýchto nových prístupov.

V ďalších častiach predloženej habilitačnej práce sa autorka zamerala na analýzu a operacionalizáciu obsahu moderného personálneho manažmentu v PZ. Ocenenie si zaslúži systémové a komplexné prediskutovanie základných okruhov (stránok) tohto systému a ich logické usporiadanie. Domnievam sa, že autorka mohla v tejto časti pregnantnejšie členiť a objasniť miesto a úlohy orgánov personálneho riadenia na centrálnej úrovni, ale tiež orgánov na ďalších úrovniach riadenia. Habilitantka v tejto súvislosti správne upozorňuje na fakt, že personálny substrát polície a zároveň jeho vplyv na fungovanie organizačných štruktúr polície adekvátne súvisí aj s mierou uspokojovania individuálnych potrieb jednotlivých príslušníkov PZ a s ich osobnými ambíciami pri uplatnení sa v rámci PZ.

Pozitívne hodnotím pomerne vydarené úsilie habilitantky o vedeckú diskusiu pri riešení problematiky požiadaviek na manažéra pracujúceho v riadiacom mechanizme bezpečnostných zložiek resp. v PZ. Súhlasím s názorom že má byť do určitej miery šablónovito vnútorne identifikovateľný, má predstavovať určitý požadovaný základný typový profil osobnosti a na túto primárnu osobnostnú stabilizovanú a stabilnú základňu by mal priamo nadväzovať

komplex ďalších požadovaných, špecifických a osobnosť manažéra individualizujúcich sekundárnych vlastností a charakterových čŕt.

Domnievam sa však, že túto diskusiu bolo potrebné oprieť o analýzu rôznych vedeckých odborných prístupov odborníkov, so špecifickými pohľadmi na konštrukciu osobnosti manažéra v oblasti bezpečnosti. V habilitantkou predkladanej škále osobnostných kvalít by bolo vhodné doplniť aj ďalšie, ako napr. odvahu prijímať rozhodnutia v krízových situáciách, osobnú zodpovednosť a statočnosť týchto manažérov, vedomie zodpovednosti pri ohrozeniach životov, zdravia a majetku občanov, zasahujúcich policajtov a záchranárov a iné. V tejto súvislosti by som v práci uvítal adekvátnu oporu o rôzne názory odborníkov nielen manažmentu, špecificky policajného manažmentu, ale tiež krízového a bezpečnostného manažmentu, sociológie, sociálnej psychológie, komunikačných teórií a pod. v podobe uvádzania ich autorov a zdrojov. /Např. Bilský – Erneker – Holcr: Systém vedeckého poznávania potrieb policajnej praxe. Závěrečná správa z výskumu. APZ 2001, Kodým, M.: Některé osobnostní vlastnosti policejních manažerů. In Zborník príspevkov zo seminára s medzinárodnou účasťou „Perspektívy prípravy policajných manažérov“. Bratislava 2003, Seknička, J. a kol.: Profesionálna pripravenosť absolventov SOŠ PZ a APZ a jej súlad s aktuálnymi potrebami policajnej praxe. Závěrečná správa výskumnej úlohy 2000, Erneker, J. a kol.: Profesia policajta APZ 2000, a i./ Táto pripomienka sa týka rôznych obsahových častí predloženej práce.

Pri uvádzaní týchto pripomienok som si ale vedomý toho, že autorka sa podujala (ako som už uviedol v úvode recenzného posudku) rozpracovať, pomerne zložitú a doposiaľ v tejto podobe komplexne neriešenú problematiku a prezentuje ju ako nové a často originálne výsledky teoretických a empirických vedeckých postupov, čo mohlo viesť k relatívne širokému a rozdrobenému procesu analýzy množstva nových poznatkov. Ku zvýšeniu úrovne habilitačnej práce by prispelo prehľadnejšie usporiadanie diskusie o získaných faktoch a dôraznejšie, jednoznačnejšie prezentovanie záverov.

Metódy vedeckého poznania:

Hlavným cieľom vedeckého výskumu resp. podstatou práce,“ ako uvádza habilitantka, „je predovšetkým identifikácia, prezentácia a rezultácia možností dosiahnutia stavu optimalizácie organizačných i personálnych štruktúr PZ a obsahové naplnenie požadovaných manažérskych funkcií vrcholového manažmentu policajného aparátu štátu s akcentom na identifikáciu a špecifikáciu signifikantných úloh riadenia PZ.“

V tejto súvislosti uvádzam, že cieľ práce nemôže byť totožný s cieľom výskumu a už vôbec nemôže byť „podstatou práce“. Takto formulovaný „cieľ vedeckého výskumu“ je zložito štruktúrovaný a len s ťažkosťami operacionalizovateľný. Je to zrejmé aj z uvádzaných úloh výskumu, ktorých je podľa môjho názoru príliš veľa, pri zvolenej formulácii sú často nesplniteľné, napr.: „zistiť spokojnosť obyvateľstva“. Sú zvolené metódy získavania poznatkov adekvátne tejto úlohe??? – domnievam sa, že o uspokojovaní akejkoľvek potreby respondentov /aj potreby bezpečnosti/ nevypovedajú len ich názory, ktoré boli zisťované empirickým výskumom, ale najmä postoje, hodnoty a pod. – a tie sa zisťujú pomocou rôznych iných metód a techník výskumu /postojové škály, inventáre hodnôt a pod./

Pokiaľ ide o vymedzenie hypotéz, ktoré mali byť vedecky overované, konštatujem, že východisková hypotéza je naozaj, tak ako uvádza autorka „širokospektrálna“ – dá sa overovať vhodne stvárnenými pracovnými hypotézami, ale formulácia uvedenej pracovnej hypotézy len s ťažkosťami umožňuje jej potvrdenie, alebo vyvrátenie.

Som toho názoru, že východiská pre realizáciu empirického výskumu habilitantka oprela o relatívne bohatú analýzu súčasného stavu v oblasti efektívnosti manažmentu Policajného zboru na posudzovaných úrovniach a v deklarovaných oblastiach. Poznatky získané výskumom o súčasnom stave skúmanej problematiky boli konfrontované s požiadavkami, ktoré vyžaduje od polície súčasná prax v dynamicky sa meniacich pomeroch a to takmer vo všetkých úsekoch spoločenského života. Tie autorka habilitačnej práce využila na určenie komplexu opatrení, ktoré sa nachádzajú v jej záverečnej časti. Sú uvedené vo všeobecnej rovine, preto ich využitie pre aktérov zaradených na tom ktorom úseku špeciálnych činností je limitované a vyžaduje si ich väčšiu adresnosť.

Uvítal by som precíznejšie vymedzenie budúcich možných potrieb optimalizácie organizačných a personálnych štruktúr, ktoré by sa opieralo o vierohodnú vedeckú prognózu budúceho vývoja skúmanej oblasti. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že práci tohto druhu by bolo vhodné aspoň pracovne vymedziť kritériá, resp. ukazovatele efektívnosti, prípadne parametre optimalizácie /napr. v časti 3. 3. o zdokonaľovaní riadenia polície./

Pozitívne hodnotím tiež snahu autorky o analýzu a prezentáciu názorov expertov. Škoda, že pre získanie objektívnych a validných informácií nebola využitá expertná „delfi metóda“.

Celkovo k tejto časti by som rád uviedol, že autorka analyzovala veľký rozsah empirických údajov, ktoré vyjadrujú súčasný stav riadenia Policajného zboru. V tomto smere sa jej podarilo naplniť svoj cieľ práce. Táto analýza by ale pri lepšom metodickom stvárnení a systemizácii poznatkov nadobudla vyššiu úroveň a jednoznačnejšie by vyjadrila sympatické úsilie autorky o široké uchopenie riešenej problematiky.

Pri hodnotení formálnej stránky je potrebné uviesť, že predložená habilitačná práca je spracovaná kultivovaným spôsobom, je logicky usporiadaná a naplňuje požiadavky z tohto hľadiska na podobný typ prác kladené. Ku zvýšeniu praktickej využiteľnosti habilitačnej práce prispelo množstvo prehľadných tabuliek, schém a grafov, vhodne a funkčne začlenených do kontextu obsahu), ktoré umožňujú užívateľovi lepšiu orientáciu v prezentovanej problematike.

Záver:

Napriek niektorým mojim pripomienkam a postrehom, ktoré je prevažne možné chápať ako podnety do odbornej vedeckej diskusie, považujem predloženú habilitačnú prácu za prínos pre ďalšie rozpracovávanie otázok bezpečnosti vo všeobecnosti a niektorých parciálnych problémov riadenia Policajného zboru osobitne po stránke vedeckej a pedagogickej. Umožňuje komparáciu prístupov rôznych odborníkov a vytvára predpoklady na jej širšiu využiteľnosť pre vedecký rozvoj riešenia danej problematiky, pre prijímanie opatrení v decíznej sfére Policajného zboru, pre štúdium tejto problematiky v podmienkach vysokých škôl bezpečnostného zamerania, ale aj v širšom, celospoločenskom meradle, pre ďalších záujemcov.

Vzhľadom na predchádzajúce konštatovania **odporúčam habilitačnú prácu prijať a po úspešnej habilitačnej prednáške udeliť** mjr. PhDr. Ing. Kristíne Králikovej, PhD., MBA titul docenta v odbore ochrana osôb a majetku.

V Bratislave 23. 07. 2017

prof. PhDr. Ján Buzalka, CSc.